

УДК 37.013.74;378:001

Олена Семенов

Сумський державний педагогічний університет імені А. С Макаренка

ORCID ID 0000-0002-8697-8602

DOI 10.24139/2312-5993/2022.09-10/361-371

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ РІДНОЇ МОВИ ЯК КУЛЬТУРОМОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ: ДОСВІД ШВЕЦІЇ

В статті узагальнено досвід Швеції щодо підготовки майбутнього учителя рідної мови як культуромовної особистості. Виявлено мету мовної і педагогічної освіти в європейських країнах – сприяти формуванню культуромовної особистості, її мовної стійкості, розвитку багатомовної, міжкультурної компетентності. Наголошено, що підготовка вчителя рідної мови в Швеції ґрунтується на ідеях компетентнісного підходу: гнучкості, варіативності програм, профілізації, прагматичної спрямованості, інтеграції гуманітарних та педагогічно спрямованих дисциплін. На основі порівняльного аналізу підготовки майбутніх учителів в Україні та Швеції виокремлено подібності у формуванні культуромовної особистості: домінування в освітній галузі компетентнісного підходу; застосування різних форм організації навчання формування високого рівня спрямованості підготовки зі застосуванням ІКТ. Запропоновано для впровадження у практику українського освітнього простору конструктивні ідеї досвіду Швеції щодо різноманітності навчальних програм і моделей професійної підготовки майбутніх учителів, які виявляються в різній структурній побудові навчання та його змісті, політики мультилінгвізму Швеції при вивченні та вільному володінні декількома мовами, використання змішаних освітніх методів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Ключові слова: підготовка вчителя рідної мови, компетентнісний підхід, Швеція, культуромовна особистість, вчитель, педагогічна діяльність.

Постановка проблеми. Одним із головних індикаторів національної безпеки в кожній країні є якість мовної освіти, мовна культура громадян. Мета мовної освіти європейських країн – сприяти формуванню культуромовної особистості, її мовної стійкості, розвитку багатомовної, міжкультурної компетентності. Здатність послуговуватися рідною та іноземними мовами визнано однією із ключових компетенцій на рівні читання, письма, виконання математичних дій. Збереження і розвиток мовного різноманіття розглядається в законодавчо-нормативних документах європейських держав як спосіб збереження культурного багатства, створення умов для розвитку мобільності, взаєморозуміння, економічного розвитку. У міжнародних документах (Глобальна ініціатива «Освіта в першу чергу» («Education First», 2012) наголошується на важливості як багатомовної освіти, так і на володінні державною мовою країни проживання (Global Education First Initiative). Адже саме через

емпатійне переживання, рефлексивне пізнання духовно-моральних норм і культурних цінностей, які закодовані у рідній мові, виховується особистість, відкрита до спілкування з іншими мовами, культурами. Динамічні мовні зміни, розвиток лінгвістики впливу, нагальна потреба ефективних підходів щодо формування культуромовних особистостей учнівської молоді обумовлює посилену увагу до особистості вчителя рідної мови, його фахової підготовки в умовах університетів.

Наукову цінність становить досвід культуромовної підготовки майбутніх учителів рідної мови у Швеції. Статус шведської мови підтверджено юридично серед 20 офіційних мов Європейського Союзу. Країна посідає одне з перших місць у світі за рівнем і якістю життя, має третю в світі економіку за конкурентоспроможністю (за рейтингом 2016 року), є одним з лідерів у сфері освітніх інновацій (Сілютіна, 2018); сучасна система вищої освіти Швеції зорієнтована на парадигму відкритої освіти (Крюкова, URL).

Досвід підготовки вчителів в університетах Швеції є актуальним для розвитку освітніх програм українських закладів вищої педагогічної освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Рідномовна освіта, культуромовна підготовка майбутнього вчителя – у центрі знакових документів. У «Загальній Декларації прав людини» (1948 р.) наголошується на пріоритетному праві вивчати рідну мову. «...Майбутнє кожного народу, країни та співдружність народів значною мірою залежать від якісної підготовки майбутніх педагогів, – зазначається в Педагогічній Конституції Європи (Pedagogical Constitution of Europe. URL).

У Рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи «Про сучасні мови» (1998) зауважено на заходах, які потрібно впровадити для вивчення й викладання сучасних мов: усім європейцям спілкуватися з носіями інших мов, розвиваючи таким чином широкий світогляд, сприяючи вільному руху людей і обміну інформацією, а також поліпшуючи міжнародне співробітництво (Рекомендація N R (1998). «Знання державної мови – фактор соціальної згуртованості та інтеграції» – вказано у тексті резолюції Парламентської асамблеї Ради Європи (2017). (The new Ukrainian law on education, URL). У законах України («Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019) акцентована увага до питань функціонування державної мови як

одного з найважливіших чинників української ідентичності, національної безпеки та державної єдності.

В основу теоретичних засад розвитку вищої освіти України, Швеції покладено концептуальні ідеї Інчхонської декларації ЮНЕСКО «Освіта 2030: Забезпечення загальної інклюзивної і справедливої якісної освіти та навчання впродовж життя» (2015), зокрема доступність, відкритість, технологічну інноваційність та міжкультурність (UNESCO. Incheon Declaration).

Фундаментальною основою наукової розвідки слугують «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти» (2001), в яких окреслено принципи мовної політики: перетворення багатого європейського спадку мов і культур на джерело збагачення та розуміння; оволодіння сучасними мовами для полегшення спілкування, взаємодії, взаєморозуміння і співпраці; запровадження єдиних вимог для подальшої співпраці та координації національної політики в галузі викладання та вивчення сучасних мов (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, 2003), напрацювання дослідників багатомовної освіти учнівської молоді країн Західної Європи (О.Першукова), освіти у Великій Британії (Н.Бідюк, Н. Лавриченко, О. Локшина), Норвегії (В.Семилетко), Данії (А.Роляк), США (О.Зіноватна), Польщі (Н. Авшенюк, О. Матвієнко, О. Огієнко, Л.Пуховська, та ін.), професійної підготовки майбутніх учителів рідної мови (К. Крюкова, М. Лещенко, О. Мартин, Л. Мовчан, І. Сілютіна І. Соколова та ін.) присвячують свої роботи різним аспектам підготовки вчителів у Швеції. Дослідники наголошують на спрямованості навчання рідної мови у Швеції на збереження культурної ідентичності, розвиток в учнів комунікативної компетентності і виокремлено окремим шкільним предметом як на загальноосвітньому, так і на старшому рівні середньої школи.

У попередніх роботах нами проаналізовано особливості професійної мобільності, підготовки магістрів з філології в Україні та за кордоном, стратегії розробки мовно-методичних курсів (Семенов, 2015). У межах статті представимо досвід підготовки майбутнього учителя як культуромовної особистості.

Мета статті: обґрунтувати підготовку майбутнього учителя рідної мови як культуромовної особистості у Швеції.

Методи дослідження: інтерпретаторсько-аналітичний– для вивчення офіційних і нормативних документів, праць вітчизняних і зарубіжних науковців, науково-методичної інформації, поданої на сайтах

закладів вищої освіти, із застосуванням синтезу, аналогії, систематизації, узагальнення; прогностичний метод – для виявлення можливостей ефективного впровадження елементів позитивного досвіду Швеції у систему педагогічної освіти України. Цінними джерелами слугують державні освітні документи, монографічні публікації, сайти університетів, освітні програми закладів вищої освіти Швеції.

Результати дослідження. Окреслимо ключові слова дослідження.

Поняття *мовної освіти* розглядаємо як «багатоаспектний процес» засвоєння культуромовною особистістю мовних знань і формування умінь і навичок їх практичного застосування в «різних умовах суспільного запиту» та професійній діяльності (Єрмоленко, 2007, с. 123); «соціально-педагогічне явище, спрямоване на вивчення, збереження і відтворення національних здобутків у навчанні і вихованні особистості, а також на забезпечення відкритості системи освіти, її інтеграції у світовий освітній простір» (Маленко, 2014, с. 232).

Мовна освіта Швеції має на меті формування національно свідомої мовної особистості, яка володіє ефективними комунікативними стратегіями на засадах національно-культурного досвіду власного народу. Поняття багатомовної освіти визначаємо за О.Першуковою як складне поліфункціональне явище, такий спосіб мовного навчання, відповідно до якого відбувається формування світогляду й опанування мовно-національної картини світу, що належить носіям відповідних мов (Першукова, 2015). *Рідномовну освіту* характеризуємо за С. Єрмоленко, Л. Мацько як провідний чинник створення рідномовного середовища, передавання інформації, знань, розуміння, ставлення, цінностей, умінь, зразків поведінки тощо рідною мовою, починаючи з дошкільного віку.

У низці попередніх праць авторки поняття *культуромовна особистість* охарактеризовано як особистість, котра глибоко шанує державну (рідну) мову, досконало нею володіє, вправно користується усною й писемною формами та стильовими різновидами рідної мови (Семенов, 2018).

Методологічною основою дослідження фахової підготовки майбутніх учителів рідної мови у Швеції як культуромовної особистості слугують ідеї системного, культурологічного, компетентнісного підходів щодо професійної підготовки майбутніх учителів рідної мови. Системний підхід дозволяє розглядати підготовку майбутніх учителів як цілісне

утворення зі структурними, функціональними й генетичними зв'язками. Компетентнісний підхід ґрунтується на ідеях гнучкості, варіативності програм, профілізації, прагматичної спрямованості, інтеграції філології з іншими гуманітарними дисциплінами. Реалізація культурологічного підходу передбачає вироблення світоглядної позиції, усвідомлення цінності слова, урахування в освітньому процесі принципів полікультурності (толерантності), мультидисциплінарності (необхідність вивчення декількох предметів із метою інтеграції та актуалізації сучасного знання про світ).

Сприяють реалізації культурологічного підходу в опануванні рідної мови системні загальнонаціональні дослідження щодо допомоги та викладання рідної мови в шведських муніципалітетах. У країні дбають про підвищення рівня високої мовної культури.

Зокрема, у звіті Національного агентства з питань освіти «Більше мов – більше можливостей» (2002) окреслено заходи щодо поширення знань про цінність освіти рідною мовою серед державних службовців, наголошено на нових технологіях, методах навчання, на підготовці вчителів рідної мови для розвитку знань учнів у багатокультурній та багатомовній Швеції (Lindberg Inger Multilingual Education: a Swedish Perspective)

Шведська академічна система університетів має свої національні особливості, а також підпорядкована загальноєвропейській кредитно-трансферній системі (ЄKTS). У професіограмі вчителя рідної мови в університетах Швеції акцентовано увагу на важливості знань структури рідної мови та розуміння історії її розвитку, історії, культури, природи, географії та сучасних соціальних умов, в яких проживають носії цієї мови, а також на таких методичних уміннях, як розуміння застосування рідної мови у різних сферах і галузях народного господарства; здатність вербально висловлювати думки, почуття та думки у розмовах, дискусіях та презентаціях на основі багатого словникового запасу; вміння складати різні типи текстів з урахуванням адресата, а також коригувати власні дії у відповідності до комунікативної ситуації (Göteborgs universitet.URL).

Як показує аналіз сайту Університету міста Гетеборг (Goteborg University), культуромовна підготовка майбутніх учителів рідної мови і літератури для 7–9 класів базової школи забезпечується кафедрою шведської мови та кафедрою літератури, історії ідей та релігії. В освітній програмі учителя шведської мови і літератури передбачено 60 кредитів ECTS на курси шведської мови та літературознавства з методикою їх

викладання. В основу викладання мовних дисциплін покладено рекомендації Комітету міністрів Ради Європи «Про сучасні мови» (Рекомендація N R 1998) та «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти» (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти, 2003).

Зокрема, в Рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи «Про сучасні мови» (1998) зауважено на заходах, які потрібно впровадити для вивчення й викладання сучасних мов: забезпечувати баланс між професійним, культурним і особистим розвитком, пропонуючи мовні курси, що поєднують загальний і професійний компоненти; рекомендувати закладам, що опікуються фаховою підготовкою підвищенням кваліфікації, щоб їхні навчальні курси орієнтувалися: на особливу важливість міжкультурного компонента у формуванні обізнаності й поваги до культурної різноманітності; вимір «учитися учитися», що сприятиме розвитку багатомовності протягом усього життя; застосування сучасної методики, щоб учителі могли гнучковикористовувати мови в щоденній практиці в класі та в професійному житті і були впевнені у своїх знаннях; стверджувати принцип й практику тестування та оцінювання знань з мови, зокрема самооцінювання; максимально сприяти впровадженню європейського виміру в освіту.

Підготовка майбутніх учителів рідної мови у Швеції визначається професійними стандартами. Для підготовки, як показує аналіз наукових досліджень (Мовчан, 2012; Першукова, 2015; Семенов, 2015), властива синхронна модель (навчальний план охоплює загальнотеоретичну, спеціально-предметну підготовку на основі міждисциплінарності педагогічних та гуманітарних наук; практичну підготовку) «інтегрована» модель, що передбачає вивчення модулів одночасно й у взаємозв'язку один із одним шляхом інтеграції теорії з практикою; предметна і фахова підготовка поєднані у загальному курсі. У навчальних програмах значне місце відведено курсам дидактики та методики, а також педагогічній практиці.

Звернемо увагу на змістове наповнення навчальних дисциплін, що відповідно до освітньої програми бакалаврського рівня та навчального плану «Шведська мова і література» підготовки майбутніх учителів для 7–9 класів обов'язкової школи. У змісті курсу «Шведська мова 1 для вчителів 7 – 9 класів» в Гетеборському університеті, наприклад, запропоновано вивчення тематичних модулів, які спрямовано на формування культуромовних

компетентностей: модуль «Історія художньої літератури» (7,5 кредитів); модуль «Художня література для юнацтва» (7,5 кредитів); модуль «Методика роботи з текстом» (7,5 кредитів); модуль «Літературні жанри» (7,5 кредитів) (Göteborgs universitet.URL).

Основними формами професійної підготовки майбутніх учителів є лекції, семінари, лабораторні роботи, самостійна робота, факультативні заняття, Важливе значення у процесі навчання іноземним мовам в університетах Швеції належить інформаційно-комунікативним технологіям. Використання комп'ютерних навчальних програм на заняттях із рідної мови в Швеції в контексті формування культуромовної особистості передбачає формування лексичних та граматичних навичок із певної теми; вдосконалення мовних навичок, шляхом перегляду й обговорення тематичних відеофільмів, драматизацій, створення власних відеороликів; узагальнення і систематизація отриманих знань у процесі підготовки й обміну текстами в мережі, висловлення власної думки, обговорення проблем на блогах, демонстрація самостійно створених презентацій, відеокліпів тощо. Можливість колективної участі в навчальному процесі в університетах Швеції забезпечується завдяки різноманітним діалоговим системам, зокрема електронна пошта, відео конференції, чати, електронних класних дошок, груп тощо.

Важливим є стажування або педагогічна практика, що здійснюється безпосередньо на робочому місці (VFU) та включає 30 кредитів у рамках чотирьох курсів. Деякі університети організують її проходження впродовж всього періоду навчання, інші - одним блоком на підсумковому етапі навчання. Основними видами роботи в процесі організації практики студентів є самостійне планування, організація та реалізація діяльності на посаді вчителя іноземної мови; вивчення і узагальнення системи роботи провідних педагогів партнерської школи, аналіз найбільш ефективних методів та прийомів навчання; самостійна підготовка до проведення різних типів уроків на основі сучасних технологій навчання; презентація виготовлених власноруч наочних посібників чи їх моделей; проведення виховної роботи в умовах полікультурного та полімовного шкільного середовища з використанням різноманітних методів вивчення учнівського колективу, міжособистісних та гендерних відносин. Практики проводяться у партнерських школах. Л.Мовчан акцентує увагу на важливості педагогічної підготовки

майбутніх учителів, використання системи наставників (тьюторів), специфіці практичної роботи (Мовчан, 2012, с.15).

Педагогічна програма Університету Стокгольма містить, наприклад, три обов'язкові компоненти: загальнопедагогічні дисципліни (90 кредитів), навчальна дисципліна або дисципліни одного блоку (60 кредитів), спеціалізація (30 кредитів). (Stockholm University.)

Програми педагогічної підготовки охоплюють три інтегровані блоки:

1. Дисципліни, які спрямовані на стимулювання розвитку загального підходу в освіті і співпраці вчителів різної спеціалізації (дидактика, спеціальна педагогіка).

2. Дисципліни, які спрямовані на формування самостійності у визначенні свого педагогічного профілю (англійська мова або математика, і навчання в рамках міждисциплінарного підходу або предметної галузі).

3. Вивчення певної предметної галузі або дисциплін одного блоку які студент планує викладати в подальшому. Це і предмети спеціалізації Наприклад, студенти можуть спеціалізуватися на вивченні певної вікової групи учнів, особливості навчання дорослих, методики навчання читання тощо.

До завершення курсу навчання студенти мають підготувати дисертацію або проєктну роботу (10 кредитів), в якій повинні продемонструвати свою здатність оперувати науковими теоріями і дослідницькими методами (Nya svensklärares skrivdidaktiska kunskapar ökar kraftigt första året. URL; Сілютіна, 2018).

І. Сілютіна (Сілютіна, 2018) підкреслює, що в університетах Швеції здійснюється підготовка майбутнього вчителя на основі надання студентам широких можливостей вибору дисциплін для факультативних курсів; створення білінгвального освітнього середовища та поширення такої форми роботи як літні табори; збільшення обсягу неперервної педагогічної практики; широке використання ІКТ у навчальному процесі; використання системи наставників (тьюторів) із метою привчання студентів до систематичності і самостійності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. У професійній підготовці майбутніх вчителів у Швеції та Україні простежуються певні подібності у формуванні культуромовної особистості: домінування в освітній галузі компетентнісного підходу;

застосування різних форм організації навчання (лекції, семінари, лабораторні роботи, факультативні заняття, виробнича практика, самостійна робота); формування високого рівня спрямованості підготовки зі застосуванням ІКТ. Водночас для українського освітнього простору актуальним може бути досвід Швеції щодо різноманітності навчальних програм і моделей професійної підготовки майбутніх учителів, що виявляються в різній структурній побудові навчання та його змісті; політика мультлінгвізму Швеції; використання змішаних методів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів на протигагу чіткому розмежуванню методів навчання і їх використання в психолого-педагогічній і методичній підготовці національних учительських кадрів в Україні.

Результатом підготовки має бути фахівець з високим рівнем культури, відповідальності за свою професійну діяльність, активної громадянської позиції, що ґрунтується на демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях, прагненням до неперервної освіти і самоосвіти.

Перспективами подальших досліджень можуть бути обґрунтування лінгвістичної та лінгвометодичної підготовки вчителя в українському освітньому просторі.

ЛІТЕРАТУРА

- Єрмоленко, С. Я. (2007). *Мова і українознавчий світогляд*. К.: НДІУ. 234 с. (Yermolenko, S. Ya. (2007). *Language and the worldview of Ukrainian studies*. K.: Scientific Research Institute).
- Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання* (2003). К.: Ленвіт (*Pan-European Recommendations on language education: learning, teaching, assessment* (2003). K.: Lenvit).
- Крюкова, К. *Особливості освіти у Швеції, що варто запозичити українцям*. URL: <http://bhfoundation.com.ua/image/> (Kryukova, K. *Peculiarities of education in Sweden, which should be borrowed from Ukrainians*. URL: <http://bhfoundation.com.ua/image/>)
- Маленко, О. (2014). *Мовна освіта. Освіта дорослих: енциклопедичний словник*. Київ: Основа. (Malenko, O. (2014). *Language education. Adult education: an encyclopedic dictionary*. Kyiv: Osnova).
- Мовчан, Л. (2012). *Розвиток змісту шкільної іншомовної освіти в Королівстві Швеція* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01). К. (Movchan, L. (2012). *Development of the content of school foreign language education in the Kingdom of Sweden* (autoref. thesis ... candidate ped. Sciences: 13.00.01). K.).
- Першукова, О. О. (2015). *Розвиток багатомовної освіти школярів у країнах Західної Європи*. К.: ТОВ «СІК ГРУП Україна». (Persukova, O. O. (2015). *Development of multilingual education of schoolchildren in the countries of Western Europe*. K.: SIK GROUP Ukraine LLC).

- Рекомендація N R (1998) 6* Комітету міністрів Ради Європи «Про сучасні мови» Рада Європи (1998). Комітет Міністрів Ради Європи; Рекомендації, Заходи, Міжнародний документ від 17.03.1998 № R (98) URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_725 (*Recommendation N R (1998) 6 of the Committee of Ministers of the Council of Europe «On Modern Languages» Council of Europe (1998). Committee of Ministers of the Council of Europe; Recommendations, Measures, International document dated 17.03.1998 No. R (98) URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_725*)
- Семенов, О. (2018). Культуромовна особистість майбутнього учителя в об'єктиві концепції «Нова українська школа». *Проблеми освіти, 88 (частина 2)*, 205-215. (Semenog, O. (2018). The cultural and linguistic personality of the future teacher in the lens of the «New Ukrainian School» concept. *Problems of education, 88 (part 2)*, 205-215).
- Семенов, О. (2015). Підготовка магістрів з філології в Україні та за кордоном: пошук освітніх стратегій. *Порівняльна професійна педагогіка, 5*, 134-141. (Semenog, O. (2015). Master's training in philology in Ukraine and abroad: the search for educational strategies. *Comparative professional pedagogy, 5*, 134-141).
- Сілютіна, І. (2018). *Професійна підготовка вчителів іноземних мов в університетах Швеції* (дис. ... кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти). URL: <http://ehsupir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2512/%D0%A1%D1%96%D0%BB%D1%8E%D1%82%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Silyutina, I. (2018). *Professional training of foreign language teachers in Swedish universities* (Dissertation ... Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – theory and methodology of professional education). URL: <http://ehsupir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/2512/%D0%A1%D1%96%D0%BB%D1%8E%D1%82%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf?Sequence=1&isAllowed=y>)
- Global Education First Initiative*. URL: <http://www.unesco.org/new/en/gefi/home/>.
- Göteborgs universitet*. URL: spraket/var-forskarutbildning.
- Lindberg Inger Multilingual Education: a Swedish Perspective* URL: <https://www.srii.org/public/documents/transactions/transaction-18/66f9f6e9-c2d7-47ab-8b37-c37c6fb1471a.pdf>
- Nya svensklärarens skrivdidaktiska kunskap ökar kraftigt första året*. URL: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/nya-svensklararens-skrivdidaktiska-kunskap-okar-kraftigt-forsta-aret>
- Pedagogical Constitution of Europe*. URL: <http://www.arpue.org/index.php/uk/chasopysyevropeiski-pedahohichni-studii/pedahohichna-konstytutsiia-yevropy>.
- Stockholm University. Courses in Education. Academic Year 2016-2017*. URL: <http://www.su.se/english/study/courses>
- The new Ukrainian law on education: a major impediment to the teaching of national minorities' mother tongues*. URL: <http://assembly.coe.int>
- UNESCO. Incheon Declaration “Education 2030: Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all” (2015)*. World Education Forum 2015 (Incheon, Republic of Korea, 19 – 22 May, 2015). Paris: UNESCO Publishing.
- Utbildningsdepartementet (Міністерство освіти і науки Швеції)*. URL: <https://www.government.se>.

SUMMARY

Semenog Olena. Training of future native language teachers as a culturally competent personality: swedish experience.

The article summarizes the Swedish experience of training a future native language teacher as a culturally and linguistically competent person. The goal of language and pedagogical education in European countries is identified - to contribute to the formation of a culturally and linguistically diverse personality, its language stability, the development of multilingual and intercultural competence. Language education in Sweden is aimed at the formation of a nationally conscious linguistic personality, with effective communication strategies based on the national and cultural experience of its own people. The concept of «native language education» is defined as a leading factor in creating a native language environment, transferring information, knowledge, understanding, attitudes, values, skills, patterns of behavior, etc. in the native language, starting from preschool age, and «culturally competent personality» as a person with deep respect to the state (native) language, perfect command of it, skillful use of oral and written forms and stylistic varieties of the native language in practical pedagogical activity. It is emphasized that the native language teacher training in Sweden is based on the ideas of the competence approach: flexibility, program variability, specialization, pragmatic orientation, integration of humanitarian and pedagogically oriented disciplines. Based on a comparative analysis of the future teacher training in Ukraine and Sweden, similarities in the formation of a cultural-linguistic personality are highlighted: the dominance of the competence approach in the educational field; application of various forms of education; the formation of a high level orientation of training with the use of ICT. It is proposed to integrate into the practice of the Ukrainian educational space the constructive ideas of the Swedish experience regarding the diversity of curricula and models of professional training of future teachers, resulting in different structural construction of training and its content, the Swedish policy of multilingualism in the study and fluency in several languages, the use of mixed educational methods in the process of professional future teachers training.

Key words: a native language teacher training, competence approach, Sweden, culturally competent personality, teacher, pedagogical activity.

УДК 376-37.09. 913(4/9)(804)(616)930.2

Олексій Шульга

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0001-7083-9459

DOI

РОБОТА ЗІ СПОРТИВНО ОБДАРОВАНОЮ УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядається досить актуальне питання, яке цікавить багатьох українських та іноземних дослідників, а саме – розкривається сутність роботи зі спортивно обдарованою молоддю в Україні та Польщі в її історичному аспекті. Обдарована молодь є рушійною силою держави та нації. Розвиток обдарованих дітей уважається ключовим завданням кожної країни. У статті окреслено основні етапи роботи в школі та поза її межами. Увага зосереджена на польському та українському досвіді роботи зі спортивно обдарованими дітьми. На основі аналізу наукових джерел окреслено історичні етапи роботи зі спортивно обдарованими українськими й польськими учнями.